

מכשף-אליל בעולם המחשב

חיזוי מאורעות עולמיים, כלים אחרים מן הטכניקה של יעוץ אישי. הנה, כי כן, מספר לנו דאין רודהיאר, אחד מרבי-האסטרונומים של תקופתנו, שבשנת 1984 לערך יפתח דף חדש בתולדות העולם, שבמהלכו תועמד האנושות במבחן האנושיות.

הבנתנו את העולם, לרבות עצמנו, וידיעתנו את עצמנו כחלק מן העולם - תתרחב. תופעות חוצ'מדעיות תזכירנה למיסגרת תיאורטית. תתפתחנה מיסגרות הזדהות רחבות יותר ויותר, עד שתתבססנה על הווייה האנושית כלל-עולמית. יקומו יחידים בעלי סגולות אישיות נדירות ועוצמה, שינהיגו ציבורי-ענק אל תוך העידן החדש. האחדות האנושית תעומת עם אינטליגנציות לא-אנושיות מוכובים אחרים. משמעות מיוחדת מיוחסת לחודשים הראשונים של 1990, שאז יגיע התהליך לשיאו, והמצב העולמי החדש יתבסס.

שינוי זה, קרוב לוודאי, לא יהיה דרמטי. הוא יהווה המשך להתפתחויות עכשוויות. אנחנו מסתגלים למציאות משתנה בקצב מתיר (ראה, "החלם העתיד", לאלוין טופלר). אם לנסות לפרש את דבריו של דאין רודהיאר, הרי שבמקביל מושם הדגש על הגשמת אינדיווידואליות ואמת בחיי הפרט (העקרון של זכויות האדם, התנועה לשיחרור האשה) ועל הרחבת מיסגרות ההזדהות החברתיות (הגושים של מזרח ומערב, הפאן-אפריקאיות, השוק האירופאי המשותף, האו"ם, תופעת הגורו). העידן החדש יביא תהליך זה לשיאו: עצמאות הפרט מחד, ומיסגרת עולמית כוללת של אירגון פוליטי וכלכלי מאידך. תיאור זה מתיישב היטב עם טיעונם של מדעני-עתיד, שאומי הבעיות אשר המאה ה-21 תציב בפני האנושות יחייב התארגנות כלל-עולמית במאמץ לפיתרון.

בכל התפתחות תקינה, יש תוכנית, בה במידה שהעבר "דוחף" - העתיד, "מושך".

הקלוק שבא ליעוץ אסטרונומי דומה לטייס לפני טיסה, המבקש מידע על תנאי מזג האוויר, הלחץ והמסלול, כדי שטיסתו תצליח. תפקידו של היועץ האסטרונומי הוא להדריך את הלקוח, כדי שייטיב לנצל את הנסיבות הפנימיות והחיצוניות בכל אחד משלבי חיי, כדי שימצא את חיינו בשלמות. האסטרונומיה, ככל תורה מתמטית, מארגנת נתונים, אבל אינה הופכת אותם למידע. כמו תורת ההסתברות, היא כלי-יעור בידיו של בעל-מיקצוע או מדען. תפיסה זו מחלחלת חיים לתודעתם של אסטרונומים ואני צופה שבעתיד נחזה בהי-עלמו של מיקצוע האסטרונומי ובהופעתם של יועצים פסיכולוגיים, כלכליים, פוליטיים וכו', המשתמשים ב"אסטרונומיה".

כיום פונות חברות נוספות לאסטרונומים, במטרה לנצל את יתרונות האסטרונומיה, ודפוסי-יעוץ תמציתי תיים ותכליתיים, בעזרת תפיסה משוכללת, נוצרים בכל יום. עם זאת, האסטרונומיה הישראלית תישאר בחט"ת ימי-הביניים, כל עוד לא תתחבר בטבורה אל ההתרחשויות במרכזים אסטרונומיים בעולם, ותסתגל לרוח החדשה של רבת-חומיות ובינת-חומיות.

יובן, איפוא, שהאסטרונומיה המודרנית צריכה להקיא מתוכה גם את הספח המיסטי הזר וגם את הסנסציוניות הזולה והשיטחית, שכן אין מקום למכשף-אליל בעולם המחשב.

דניאל הרמן, אסטרונום, תל-אביב

כאסטרונום, וכמי שמתעניין בתהליך העידון שעורכת האסטרונומיה בשנים האחרונות, קראתי בתר-עומת את הראיון עם האסטרונום הרצל ליפשיץ ("העולם הזה" 2177) וצר לי שהציבור נתון לחסדיהם של אסטרונומים כמו מר ליפשיץ, בהזדקק למידע על תחום לא מוכר זה, הנתון לדעות-קדומות ופרוץ לשרלטנות וגניבת-דעת.

האסטרונומיה היא תורה מתמטית, בדומה לתורת ההסתברות, למשל. המפות האסטרונומיות למיניהן הן תיאור גראפי של נוסחות, המעמידות נתונים אסטרונומיים באופן היוצר ביניהם זיקות מתמטיות הרות-משמעות וניתנות לפיענוח. מאמץ רב מושקע בחלקים רבים של העולם על-ידי אסטרונומים, לבנות מפתחות לתירוטם הצופן האסטרונומי באורח מדויק ומשמעותי לתחומים מגוונים של החיים המודרניים, כמו פסיכולוגיה, כלכלה, פוליטיקה, חקלאות, מטאורולוגיה ועוד.

בבסיס המחקר המדעי מונחת ההנחה, כי ישנם חוקים יסודיים בפעולת מערכת היקום. מן הניסיון היומי יומי נקל לתבין את הרעיון, שסדר ניכר טוב יותר במבט מרחוק מאשר בהתבוננות צמודה, או אף הימצאות בחלק פועל של מערכת. על רעיון זה מבוססת האסטרונומיה. אנו צופים בהתבטאות הסדר בחלק מרוחק של אותה מערכת, ולומדים ממנו בדרך האנאלוגיה על הסדר בחלק המערכת שבתוכו אנו מתפקדים. באלפי שנות קיום והתפתחות האסטרונומיה הצטבר מידע עצום מתצפיות, והוא מאפשר היום, כשהנתונים האסטרונומיים מדויקים, לנתח בכלים אסטרונומיים אותם נתונים אסטרונומיים ולהגיע למסקנות מובהקות ומדוקות.

מאליו יובן איפוא, שאמונות על כוחם המאגי של מיספרים, או פיענוח רמזים בדבריהם של בניאים מן התנ"ך, האם עוסק כל שייכות לעבודתם של אסטרונומים בני-זמננו ולתורת האסטרונומיה. ראה חשבון בענייני להביא לידעתו של הציבור הבחנה חשובה בין שתי טכניקות אסטרונומיות, אשר תסלק ערפל רב מן הנושאים המידע היסודי אודות נטיות אופיו של אדם, כמו גם על התנהגות מאורעות בחייו, למד ממפת פני השמיים, כפי שנצפתה ברגע לידתו של אותו אדם ממקום לידתו. ואולם כיצד ניתן לקבוע את רגע לידתה של מדינה או את רגע היווצרותה של עם?

אסטרונומים רבים מרואיינים באמצעי-התיקשורת ו"מתנבאים" על מאורעות לאומיים, או אף עלומים - מבלי להזכיר קושי עקרוני זה. כאשר הם נכשלים - מאבדת האסטרונומיה מאמינותה. דוגמה טובה, לקשיי סיגול הטכניקה של יעוץ-אישי לתחזית-לאומית ניתן לראות בכישלונם של ליפשיץ, כאשר טעה לחזות כי מכבי תל-אביב תזכה השנה באלופות אירופה בכדורסל. ליפשיץ ראה ב"מפת המדינה" הלחלה בתחום של תרבות-פנאי ותחביבים. הוא ניסה לתרגם מידע זה לאי-רוע מסוים אפשרי, והימר על מכבי תל-אביב. ישראל, "העדיפה" את האירוויזיון.

אסטרונומים מיומנים ברחבי העולם פיתחו, לצורך

ב-12 באפריל החליטה הוועידה המדינית של הליגה הערבית על פלישה של הצבאות הסדירים לפלשתינה, ביום סיום המנדט, ה-15 במאי 48.

ב-13 באפריל נתקל הצוות הרפואי של "חדסה" במארב, והתוצאה הייתה יותר מ-70 הרוגים, רובם רופאים ועובדי-רפואה. התוקפים תעריבים צעקו, "דירי-א-סין! דירי-א-סין!"

הנוקים שנגרמו למדינת-ישראל שברוך היו קשים, אך מלבד אלה נגרמו עוד נזקים שקשה לאמוד אותם. בין היתר: כ-750 אלף יהודי ארצות-עבר עמדו בפני סכנת פוגרום, שנמנעה בנס.

כוחות השמאל, שהיו אוהדים את מיפעל השיחרור הלאומי בישראל, מילאו פיהם מים בעיקבות הזוועה בדירי-אסין ובריטניה השיגה את עצה והוכיחה לעולם כי אכן בארץ שורר תוהו ובוהו. עד כדי כך שהאמריקאים באו"ם השטרפו לדרישת הבריטים, למען ביטול החלטת החלוקה וכינון מישטר נאמנות תחתיה.

מדוע עשה זאת בגין?

...בראיון עם לורד בתל ("ידיעות אחרונות", 22.6.79) אומר בגין, כי האזרחים נהרגו תוך כדי קרב, וכי תושבי הכפר הוזהרו ברמקולים. לצערי אין לדברים אלה כל בסיס. בכתבה של מאיר פעיל ("ידיעות אחרונות", 4.4.72), נוסף, כי מפקד ההגנה, דויד שאל-תיאל, הציע ללוחמי "אצ"ל ולח"י אלטרנטיביות אחת, רות, ואמר במפורש שאין צורך בפעולה בדירי-אסין, אך הם משכו לדירי-אסין. ועוד אומר פעיל באותה כתבה, כי האזרחים נהרגו ללא צורך וכי לא נכון שהוזהרו ברמקולים, כי הרמקול נדם בכניסה אל הכפר, מפני שהטני-דר, שעליו הותקן הרמקול, הידרדר. אני, וכמוני רבים, נוטה לקבל את גירסתו של פעיל.

נעים גלעד, תל-אביב

צעירים יהודים-ישראלים לבריגדה היהודית, היה המרי לובש צורה של מילחמת שיחרור ממשית. עם סיום המילחמה הייתה בריטניה מדינה חלושה, כאריה פצוע, שהבינה כי עליה לפנות את בסיסה בהודו, בעיראק ובמצרים. לכן חשבה שהמקום האלטרנטיבי לצבאותיה יהיה בפלשתינה ובקפריסין. אך מעצבי המדיניות בבריטניה ידעו, כי היהודים לא יוותרו על מדינה משלהם בפלשתינה, וכי יזכו בתמיכת דעת הקהל העולמית, בפרט אחרי שנודעו פרטי השואה. לכן החלו להפיש אמצעים למניעת הקמתה של המדינה היהודית.

ההחלטה מה-29 בנובמבר 1947 באה לבריטים כמהלומה. הם החלו להשמיע אינמיים, שתכליתם יצירת תוהו ובוהו אם יעזבו את האזור.

בתחילת 1948, נוכח המאבק של העמים הערביים נגד בריטניה, החלו הבריטים לחשוש להשפעתם באזור ולא נותר להם אלא לפעול למען הארכת נוכחותם בפלשתינה בכל האמצעים.

הם הזרימו כספים ונשק לאירגונים לאומנים ופאשיסטים, כמו אירגון כו פאזי-אלקאוקי, וניסו בכל מחיר לשכנע את הליגה הערבית לפרסם החלטה על התערבות צבאית בסיריה בפלשתינה, לקראת ה-15 במאי (יום ההתקפות וסיום המנדט הבריטי בארץ). אך בלא הצלחה. כי קשה היה להטות את דעת הקהל בארצות ערב, אשר כוונה על-ידי האירגונים השמאלנים כנגד בריטניה. אותם שמאלנים ראו באר"י גווי המחתרת (הלח"י, האצ"ל והפלמ"ח) עמיתים במאבק לשיחרור האזור. לכן, החלו הבריטים לתור אחר מעשה, שיביא לשינוי בעדת הקהל הערבית. ב-9 באפריל 1948 הוגשה להם על גמגם פרובוקציה אשר שירתה אותם ואת מטרותיהם כדבעי. האצ"ל והלח"י יצאו באותו היום לכפר ירושלמי בשם דירי-אסין. הם תקפו את הכפר, וערכו טבח בתושביו. התוצאה: כ-250 הרוגים, רובם נשים וילדים.